

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno disertantky:	JUDr. Tereza Vyoralová
Téma práce:	Volené orgány obchodních korporací
Rozsah práce:	193 stran vlastního textu

1. Aktuálnost (novost) tématu

Uchazečka zvolila za téma své disertační práce teoreticky náročnou a prakticky zajímavou problematiku z oblasti práva obchodních korporací, konkrétně téma volených orgánů. Jde o materii, která navíc nabývá na zajímavosti a aktuálnosti i v souvislosti s novelou zákona o obchodních korporacích (zák. č. 33/2020 Sb.) účinnou od 1.1. 2021. Téma lze označit za velmi aktuální.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma je náročné na teoretické znalosti, a to nejen z oblasti obchodního práva, ale i obecného práva občanského.

K použitým **metodám** se autorka vyjadřuje na s. 4. Konstatuje využití *kvantitativní metody a dále kvalitativní metody zejména tam, kde bude nutné analyzovat určitou právní otázku s využitím příslušné judikatury tuzemských soudů*. Z uvedeného vyjádření, ani z dalšího textu ale není zřejmé, co má autorka na mysli kvantitativní metodou. Grafy či statistiky se v práci nevyskytují a není to ani vzhledem k její povaze nutné. Dále zmiňuje autorka metodu deskriptivní a též marginální využití komparativní metody. Ze způsobu zpracování disertační práce vyplývá, že byla využita převážně metoda deskripce, dílčím způsobem metoda analytická a spíše výjimečně metoda syntézy. Komparativní přístup je, jak uvádí sama autorka, okrajový.

3. Formální a systematické členění práce

Disertační práce je členěna do osmi kapitol, které postupně přecházejí od pojednání o obecnějších otázkách k otázkám speciálním. Nejprve se disertantka věnuje pojmu právnické osoby jako umělé entity, navazuje pojednáním o pojmu obchodní korporace. Dále se zaměřuje na organizační strukturu. Centrální co do rozsahu i vlastního tématu je čtvrtá a pátá kapitola pojednávající o jednotlivých otázkách právního postavení osob, které jsou členy volených orgánů obchodních korporací. Rozlišuje se přitom mezi obecnou úpravou (čtvrtá kapitola) a zvláštními otázkami právní úpravy volených orgánů jednotlivých tuzemských obchodních korporací (pátá kapitola a následující). Kapitola věnovaná dle názvu obecné úpravě však zahrnuje i trestněprávní, správněprávní či živnostensktou problematiku a současně i otázky spojené s úpravou jednotlivých forem obchodních korporací, takže (ačkoli se autorka k členění vyjadřuje na s. 3) není zřejmé, podle jakého kritéria je uvedená kapitola považována za pojednání o obecných otázkách. Následuje kapitola zabývající se vybranými zvláštními otázkami obchodních korporací podléhajících zvláštní právní úpravě a dále vybranými zvláštními otázkami evropských forem obchodních korporací. Cílem osmé kapitoly bylo stručně srovnat českou úpravu péče řádného hospodáře s právní úpravou Slovenské republiky a Spolkové republiky Německo. Závěr práce obsahuje spíše rekapitulaci obsahu jednotlivých kapitol bez syntetizujícího shrnutí hlavních závěrů, k nimž uchazečka dospěla. S výše uvedenou výhradou lze konstatovat, že takto postavená struktura je přehledná a logicky návazná.

4. Vyjádření k práci

Téma disertační práce a na ně navazující vnitřní struktura je koncipováno velmi široce. Zahrnuje rozsáhlou škálu otázek, resp. témat, z nichž většina by mohla být samostatným předmětem disertačního spisu (např. teorie fikce právnické osoby, povaha obchodní korporace, povinnost péče řádného hospodáře, monistická organizační struktura akciové společnosti podle současné a novelizované úpravy, specifika postavení členů orgánů obchodních korporací se zvláštním právním režimem či evropských forem obchodních korporací, otázka odměňování členů volených orgánů či tzv. souběh funkcí a řada dalších). Šíře tématu se pak promítla v menší hloubce jeho propracování. Lze souhlasit s vyjádřením disertantky, že toto téma není v odborné literatuře souhrnně zpracováno. Mám za to, že jeho analytické zpracování by muselo být předmětem velmi rozsáhlého díla přesahujícího možnosti jedné disertační práce. Posuzovaný text nicméně svědčí o

tom, že uchazečka hlouběji prostudovala široký tématický okruh práva obchodních korporací a k některým otázkám byla schopna formulovat vlastní stanovisko.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce je formulován na s. 190, a to provedení analýzy právní úpravy volených orgánů zejména tuzemských obchodních společností a družstev. Hypotéza ani výzkumné otázky nejsou uvedeny, takže nelze posuzovat její potvrzení či vyvrácení. Je nesporné, že téma zahrnuje velice širokou škálu právní problematiky, jejíž zpracování bylo náročné.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Autorka uvedla použité prameny v seznamu literatury a dalších zdrojů na konci své disertační práce. Na použitý pramen průběžně odkazuje v poznámkách pod čarou na jednotlivých stranách disertačního spisu.
Logická stavba práce	Celkově lze konstatovat, že strukturu práce je logická.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Seznam použité odborné literatury zahrnuje řadu prací české komercialistiky, resp. civilistiky a dalších souvisejících oblastí. Zastoupena v menším rozsahu je i zahraniční literatura. Úctyhodný je okruh judikatury, a to zejména rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR. Dále uchazečka pracuje s rozhodnutími Ústavního soudu ČR, Nejvyššího správního soudu, rozhodnutím Vrchního soudu v Praze a několika zahraničními soudními rozhodnutími. Na použitý pramen korektně odkazuje v souladu s citačními pravidly.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka provedené analýzy je spíše menší, hlavní metodou je deskriptce. Autorka se ale vyjadřuje i k

	některým sporným či otevřeným otázkám. Argumenty jsou většinou, nikoli ale bezvýjimečně, spíše obecné povahy (např. poukaz na větší logičnost určitého řešení). Větší hloubku analýzy prokazuje disertantka v pasážích věnovaných monistické organizační struktuře akciové společnosti.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce odpovídá požadavkům kladeným na tento typ odborného textu. Disertační práce neobsahuje grafy ani tabulky a ani to není vzhledem k jejímu zaměření nezbytné.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková úroveň disertační práce splňuje požadavky kladené na tento typ odborného textu. Autorka dobře formuluje a má kultivovaný způsob vyjádřování.

6. Připomínky k obsahu

Z dílčích připomínek lze uvést např.:

K pojednání o právnické osobě jako umělé entitě lze poznamenat, že promítnutí této koncepce do české (zejména soukromoprávní) rekodifikační úpravy považuje část tuzemské doktríny za sporné. Historická pasáž (s. 10 a násl.) je spíše útržkovitá. Jednotlivé hlavní mezníky vývoje vedoucího k majetkovprávní samostatnosti obchodní korporací (resp. majetkovému bezpečí společníků) nejsou přehledně uvedeny. Notářské klauzule (s. 11) by samy o sobě nemohly být (ani nebyly) dostatečným základem zproštění společníků odpovědnosti za dluhy obchodní korporace.

Na s. 20 se povšechně hovoří o zásadě rovného postavení společníků, ačkoli má zřejmě jít o zásadu, resp. povinnosti společnosti zacházet se společníky stejně, jsou-li dány stejné podmínky, např. stejný druh podílu. Autorka pak navazuje jednoznačným závěrem o zákazu, resp. „zapovězení“ *smluvního nastavení, kdy by jeden společník mohl rozhodovat o určitých otázkách sám*. Argumentuje (viz výše) bez dalšího pouze racionalitou. Takové závěry považuji za zjednodušující, a to vzhledem k současnému akcentu na smluvní autonomii a dále k respektu k okolnostem konkrétního případu. Například právo veta týkající se určitého či určitých rozhodnutí valné hromady s.r.o. nelze, mám za to, vyloučit v případě, kdy je přiznáno, třeba dočasně a za stanovených podmínek společníkovi, který společnosti poskytl zásadní („záchranné“) majetkové plnění.

Ohledně pokynů do obchodního vedení společnosti s ručením omezeným je situace složitější, než jak ji předkládá autorka na s. 19 (např. polemické názory M. Zváry či B. Havla publikované v Obchodněprávní revue).

K textu na s. 21 lze poznamenat, že společníci v.o.s a k. s. nejsou statutárním orgánem proto, že jsou členy nejvyššího orgánu, ale proto, že jsou společníky. Opačně vzato, každý společník osobní společnosti bez výjimky je členem nejvyššího orgánu, ale nikoli každý musí být současně statutárním orgánem.

Na s. 25 je prezentováno poněkud vágní vyjádření týkající se odpovědnosti za výkon funkce ve veřejné obchodní společnosti. „*Vysoká osobní odpovědnost za výkon funkce*“ je argumentačně spojena jen s neomezeným ručením. K tomu lze uvést, že neomezeně odpovídají i členové volených orgánů ostatních obchodních korporací, pro rozsah uhrazené újmy platí stejné podmínky a některé právní řády dokonce změkčují odpovědnost statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti akcentem na subjektivní princip při určení standardů péče, která má být povinně věnována záležitostem společnosti.

Na s. 35 není zřetelně rozlišeno mezi způsobem zastupování obchodní korporace a vnitřním a zákonným omezením jednatelského oprávnění statutárního orgánu.

Výbory, jak jsou příkladmo podány na s. 36, nejsou typicky fakultativními orgány, ale jde zpravidla o vnitřní složky orgánů (typicky správní či dozorčí rady).

Na s. 70 není zřejmé, jaký způsob rozhodování valné hromady má uchazečka na mysli, kromě prezenčního konání (rozhodování) a rozhodování per rollam.

Názor na s. 74 o volbě statutárního ředitele výlučně správní radou vyžadoval zohlednění, resp. analýzu vztahu ustanovení § 421 odst. 2, písm. e) a § 463 z. o. k. V současné době je překonán judikaturou Nejvyššího soudu.

K vyjádření na s. 188 začleněnému do kapitoly o „komparaci péče řádného hospodáře s právní úpravou Spolkové republiky Německo“ lze poznamenat, že zde uvedená povinnost učinit prohlášení o dodržování pravidel o řízení společnosti není německé specifikum, ale je shodná pro všechny členské státy EU.

Po stránce **terminogické** lze upozornit na potřebu rozlišovat mezi pravomocí a působností, přičemž v případě organizační struktury obchodní korporace jde právě o působnost jednotlivých orgánů (např. s. 73, 90). Autorka dále používá termín „dosazení“ do funkce (např. na s. 67, 131), ačkoli má jít obecně o „povolání“, k němuž dochází u jednatele společnosti s ručením omezeným volbou, případně některým z dalších způsobů uvedených v zákoně.

Otázky, resp. náměty k diskusi při obhajobě:

Jak hodnotí uchazečka změny v úpravě podmínek diskvalifikace (vyloučení z výkonu funkce člena voleného orgánu), které přináší novela zákona o obchodních korporacích (zák. č. 33/2020)?

V reakci na text na s. 68 lze položit otázku, zda lze ve společenské smlouvě vyloučit právo valné hromady odvolat člena voleného orgánu kapitálové společnosti bez udání důvodu, resp. vázat jeho odvolání na stanovené důvody.

Souhrnně lze konstatovat, že disertační práce se zabývá velmi širokým okruhem problematiky, což jednak zvýšilo náročnost na zpracování takto koncipovaného tématu, současně ale vedlo spíše k jeho deskriptivnímu zpracování. Uchazečka ale prezentuje i vlastní závěry a reaguje na otevřené otázky současné české komercialistiky ve zkoumaných oblastech.

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.
---	---

V Praze dne 3. srpna 2020

prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.

oponentka